

CONCEPT

Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd 2025-2028

Conceptvoorstel juni 2024

Inhoud

1.	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding / ZonMw werkplaatsen jeugd	3
1.2	Opdracht	3
1.3	Totstandkoming	4
2	Terreinverkenning.....	4
2.1	Ontwikkelingen in de jeugdsector: een jeugdsector in beweging.....	4
2.2	Kennisontwikkelingen jeugdsector	6
2.3	Werkplaatsen Jeugd	7
2.4	Aandachtspunten voor het programma	10
3	Doelstellingen van het programma	11
3.1	Missie.....	11
3.2	Doelen.....	11
3.3	Werkplaatsen Jeugd: kennisinfrastructuur	12
3.4	Communicatie en implementatie	14
3.5	Verbinding en versterking.....	15
4	Management en organisatie	16
4.1	Subsidieprocedure.....	16
4.2	Voortgangsbewaking	16
4.3	Programmacommissie	17
4.4	Afstemming ZonMw-VWS.....	17
5	Begroting en planning.....	17

1. Inleiding

1.1 Aanleiding / ZonMw werkplaatsen jeugd

ZonMw stimuleert sinds 2009 programmatisch diverse werkplaatsen Jeugd. In een regionale kenniswerkplaats jeugd (RKJ) werken professionals uit de praktijk, beleid, onderzoek en opleidingen samen met ouders en jongeren. Met elkaar pakken ze regionale vraagstukken op, wisselen ze kennis en ervaringen uit en werken ze aan oplossingen. De kracht van een kenniswerkplaats zit dan ook in het voortdurend en gelijkwaardig samenwerken, leren en verbeteren. Met als doel: bijdragen aan het gezond, veilig en kansrijk opgroeien van kinderen en jongeren. Verschillende thema's komen aan bod in de werkplaatsen. Door vragen binnen de thema's vanuit diverse perspectieven te bekijken en te doorgronden, ondersteunen de werkplaatsen de jeugdsector bij het vernieuwen en professionaliseren.

Het programma Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd (2025 - 2028) volgt op het lopende programma Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd (2020 - 2024) en de eerdere programma's Academische Werkplaatsen Transformatie Jeugd (2015 -2020) en Academische Werkplaatsen Jeugd (2009 - 2017). De insteek van elk programma haakt(e) in op wat er nodig is in de praktijk. Dit heeft geleid tot de ontwikkeling van concrete kennisproducten, zoals tools, methodieken en lesmateriaal, die zijn gebundeld in o.a. het digitale magazine '[Samen bouwen aan betere jeugdhulp](#)'. Meer informatie over de eerdere programma's is te vinden in sectie 2.3.

Dit hoofdstuk gaat verder in op de opdracht (1.2) en de totstandkoming van het ZonMw-programma Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd 2025 - 2028 (1.3).

1.2 Opdracht

De directie Jeugd van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) verzocht ZonMw in de opdrachtbrief van 10 januari 2024 om in overleg met VWS en de Jeugdsector een vervolg op het programma Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd voor te bereiden. VWS verwijst hierbij naar de [Hervormingsagenda Jeugd](#) die op 20 juni 2023 is vastgesteld, ondertekend en aangeboden aan de Tweede Kamer en Eerste Kamer. Het programma heeft een looptijd van 4 jaar (2025- 2028) met een totaal budget van 8 miljoen euro. Het programma start op 1 januari 2025. In deze programmatekst presenteren we relevante ontwikkelingen, de kern en ambities van het programma, de opzet in hoofdlijnen en organisatie van het programma.

Uitgangspunten voor dit vervolgprogramma zijn:

- Verkennen of en hoe er aansluiting gevonden kan worden op relevante thema's uit de Hervormingsagenda jeugd.
 - Het gaat hierbij in ieder geval om verbinding met de werkstructuur Kwaliteit en Blijvend Leren (KBL).
 - Daarnaast dient verkend te worden of ook op andere thema's van de Hervormingsagenda een verbinding nuttig kan zijn.
 - Mede naar aanleiding van deze verkenning wordt er in samenspraak met betrokken partijen een prioritering voor het nieuwe programma bepaald.
- Evenwichtige invulling van de driehoek kennis-beleid-praktijk: Een zorgvuldige balans tussen kennisontwikkeling, beleidsvorming en praktische implementatie staat centraal.
- Aandacht voor brede implementatie van de opgedane kennis met daarbij ook focus op de continuïteit van huidige effectieve projecten
- Samenwerking met andere bestaande regionale kennisnetwerken: Het stimuleren van synergie tussen de regionale kenniswerkplaatsen jeugd en andere regionale kennisnetwerken, zoals de Werkplaatsen Sociaal Domein, is van groot belang.

1.3 Totstandkoming

Het programmavoorstel is in nauwe wisselwerking tussen het ministerie van VWS en ZonMw tot stand gekomen. Voor het programma is op verschillende wijze input gevraagd en verkregen, zoals de lessen uit eerdere programma's, commissievergaderingen en diverse bijeenkomsten en discussies. Ook is er een breed scala aan stakeholders geconsulteerd, zowel mondeling als in een open online consultatie. Er is input gevraagd van de programmacommissie, aan de kernpartners van het huidige RKJ-programma via de coördinatoren, het NJi en het KBL. Daarnaast is er een jongerensamenvatting van de consultatieversie gemaakt. Deze is voorgelegd aan jongeren met de vraag om hun input. De reacties zijn gebundeld en de inbreng is zoveel mogelijk verwerkt in de uiteindelijke programmatekst. Dit om praktijk, beleid, onderzoek, opleidingen en ouders en jongeren binnen het jeugdveld te betrekken bij de totstandkoming van het programma.

De verdere concretisering van het programma en de invulling van de verschillende subsidierondes vindt plaats gedurende het programma. En gebeurt in samenspraak met de programmacommissie en de opdrachtgever.

Dit document bevat een uitwerking van het programma Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd (2025-2028). Hoofdstuk 2 bevat een terreinverkenning. In hoofdstuk 3 worden de plannen voor het programma verder uitgewerkt. Communicatie en implementatieactiviteiten zijn belangrijke middelen om te zorgen dat kennisuitwisseling plaats vindt. Hierover gaat hoofdstuk 4. Hoofdstuk 5 geeft inzicht in het programmamanagement en organisatie. Tenslotte wordt in hoofdstuk 6 een globale begroting en planning weergegeven.

2 Terreinverkenning

In dit hoofdstuk gaan we in op belangrijke ontwikkelingen in de jeugdsector (2.1) en relevante kennisinitiatieven (2.2), en eerdere programma's Werkplaatsen Jeugd (2.3). We sluiten het hoofdstuk af met de aandachtspunten voor dit programma, mede voortkomend uit 2.1, 2.2, 2.3 en ervaringen van betrokkenen in het aflopende programma Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd.

2.1 Ontwikkelingen in de jeugdsector: een jeugdsector in beweging

Veilig, gezond en kansrijk opgroeien, ontwikkelen en meedoen. Dat is de kern van het jeugdbeleid bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Dit ZonMw-programma sluit aan bij de doelen van de Hervormingsagenda Jeugd. Het programma bouwt voort op de kennis en expertise die de afgelopen jaren binnen de ZonMw programma's in het cluster Jeugd is opgedaan.

Alle kinderen en jongeren hebben [rechten](#). Deze staan beschreven in het Kinderrechtenverdrag van de Verenigde Naties. Het verdrag definieert 'kind' als ieder persoon die nog geen achttien jaar oud is. Kinderrechten zijn afspraken die gemaakt zijn tussen bijna alle Staten in de wereld. Ze gaan over verschillende en raken zo ongeveer alles waar kinderen mee te maken kunnen krijgen. De afgelopen jaren is er veel veranderd in de jeugdsector. Zo is er sprake van een groeiend jeugdzorggebruik. waar in 1997 nog 1 op de 27 kinderen gebruik maakte van jeugdhulp, was dit in 2021 1 op de 7. En was er de invoering van de Jeugdwet in 2015 en de hiermee gepaard gaande decentralisatie van alle vormen van jeugdhulp naar gemeenten.

Rol van gemeenten

De Jeugdwet maakt gemeenten bestuurlijk en financieel verantwoordelijk voor alle jeugdhulp. Dat is inclusief specialistische hulp zoals jeugd-ggz, jeugd-lvb en gesloten jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering.. Doel van de Jeugdwet is om het jeugdstelsel te vereenvoudigen en het efficiënter en effectiever te maken. Gemeenten kunnen de zorg dichter bij de inwoners en meer in samenhang organiseren. Het uiteindelijke doel is het versterken van de eigen kracht van de jongere en van het zorgend en probleemoplossend vermogen van zijn gezin en sociale omgeving¹.

¹ Memorie van toelichting Jeugdwet: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2013/07/01/memorie-van-toelichting-bij-de-jeugdwet>

Actieprogramma Zorg voor de Jeugd (2018-2021)

Mede naar aanleiding van de evaluatie van de Jeugdwet is het ministerie van VWS, in partnerschap met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (BGZJ) en Landelijke Cliëntenorganisaties in 2018 gestart met het actieprogramma [Zorg voor de Jeugd](#)². Dit actieprogramma heeft bijgedragen aan de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering merkbaar en meetbaar beter te maken voor kinderen, jongeren en gezinnen, zodat ze op tijd passende hulp ontvangen. Het kind, de jongere en de ouders stonden in dit actieprogramma van VWS centraal. In dit programma werden de gemeenten ondersteund door het Rijk, VNG en branches. De regionale kenniswerkplaatsen jeugd (2020-2024) boden een structuur waarbinnen dit leerproces kon plaatsvinden en faciliteerden en droegen bij aan de doelen van het actieprogramma.

Om de werkwijze en beweging ook na 2021 voort te zetten is een handreiking ontwikkeld en de Stichting Beweging van Nul is opgericht. Het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd (OZJ) had daarnaast een adviserende rol bij de inrichting van de bovenregionale expertisenetwerken, in het bijzonder de landelijke kennis- en leerfunctie. Samen met een aantal wetenschappers schreef OZJ's landelijk ambassadeur Peter Dijkshoorn een pleidooi en uitnodiging 'Op de Groei' om de jeugdhulp in de komende jaren verder te ontwikkelen.

Bovenregionale Expertisenetwerken Jeugd

Nederland telt, sinds 2021, 8 Bovenregionale Expertisenetwerken Jeugd (BENs) die voorkomen dat jeugdigen met complexe hulpvragen tussen wal en schip vallen. Vanuit een onafhankelijke positie ondersteunen ze de jeugdhulpregio's en de regionale expertteams om samen met jeugdigen, ouders, hulpverleners en gemeenten een onvoorwaardelijke oplossing te vinden. Dat wil zeggen: een oplossing waar jeugdigen en hun ouders achter staan, die helpt en uitvoerbaar is – ook op lange termijn.

De regionale kenniswerkplaatsen jeugd hebben zich ingezet om de bovenregionale expertisenetwerken in hun regio op weg te helpen met hun brede kennis en expertise. Veelal zijn er goede samenwerkingen ontstaan in de regio's tussen de BENs en de RKJs en weten ze elkaar steeds beter te vinden. Zo vinden ze elkaar en werken ze samen bijvoorbeeld op de thema's Leren, kleinschaligheid en de verklarende analyse.

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Samen met partners is in 2021 in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de ministeries van Justitie en Veiligheid (JenV) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport het [Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming](#) opgesteld. Het toekomstscenario richt zich op eenvoudiger en gezinsgerichte aanpak waarin de behoefte van kinderen, gezinnen en huishoudens centraal staan.

Het is de bedoeling dat om kinderen, huishoudens en gezinnen heen een lokaal (wijk)team staat dat hulp en ondersteuning biedt. Er is één vast gezicht binnen het lokale team dat voor langere tijd betrokken blijft. Een regionaal veiligheidsteam, een team van professionals met expertise en bevoegdheden op het gebied van veiligheid in de thuissituatie, ondersteunt het lokale team als dit nodig is. Dicht bij deze professionals en gezinnen staat een netwerk van specialisten met kennis over kinderen, volwassenen en specifieke uitingsvormen van geweld. Het Toekomstscenario schetst hiermee een beeld waarin wordt samengewerkt, van elkaar wordt geleerd en alle betrokkenen professionals elkaar versterken. Het stelt het gezin/huishouden centraal. In deze brede aanpak worden in proeftuinen andere manieren van werken uitgeprobeerd en – bij een positief resultaat – in de praktijk gebracht. Daarnaast wordt in kaart gebracht wat er nodig is om de gewenste veranderingen in werkwijze, stelsel en wet- en regelgeving te realiseren. En er is een centrale plek voor kennisdeling en –benutting dat dit gehele proces ondersteunt. Het landelijk programma regisseert en stimuleert deze beweging.

Binnen het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming beproeven 11 proeftuinen het werken (zoveel als nu wettelijk mogelijk) in overeenstemming met het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Zij leveren een bijdrage aan het onderzoeken en uitwerken van inhoudelijke

² Actieprogramma Zorg voor de Jeugd, VWS, 2018.
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/04/01/actieprogramma-zorg-voor-de-jeugd>

vraagstukken. De regionale kenniswerkplaatsen jeugd kunnen verbindingen leggen met deze proeftuinen en geleerde lessen kunnen worden uitgewisseld.

De Hervormingsagenda Jeugd (2023-2028)

De [Hervormingsagenda Jeugd](#) bevat een groot pakket afspraken om de jeugdzorg te verbeteren en financieel houdbaar te krijgen. Daarbij wordt van alle partijen inzet verwacht. Gemeenten en het rijk gaan structureel investeren in de landelijke kwaliteit en effectiviteit van jeugdhulp. Om duidelijker te maken waarvoor ouders en kinderen hulp kunnen krijgen, komt er een aanpassing van de Jeugdwet. Het implementatieplan van de Hervormingsagenda jeugd is er om handelingsperspectief te bieden aan alle partijen die met de uitvoering van de Hervormings-agenda aan de slag zijn of gaan. Voor iedereen moet duidelijk zijn wat de bedoeling is: wie zou wat wanneer moeten doen. Dat geldt voor partijen op lokaal, regionaal en landelijk niveau

De Hervormingsagenda Jeugd heeft 2 doelen, die nadrukkelijk aan elkaar zijn gekoppeld:

1. Betere en tijdige zorg en ondersteuning, op de juiste plek en wanneer dit nodig is.
2. Een beheersbaar en daarmee duurzaam financieel houdbaar stelsel.

De missie en doelstellingen van de regionale kenniswerkplaatsen jeugd sluiten aan op de doelstellingen van de Hervormingsagenda Jeugd, ter bevordering van de samenhang van beleid en uitvoering.

Werkorganisatie Kwaliteit en Blijvend Leren

Onderdeel van de Hervormingsagenda jeugd is Kwaliteit en Blijvend Leren is een netwerkorganisatie waarin betrokkenen uit de jeugdhulp samenwerken aan het duurzaam verhogen van de kwaliteit van de jeugdhulp. Uitgangspunt daarbij is een cultuur waarbij voortdurend leren en verbeteren door professionals en beleidsmakers vanzelfsprekend is. Het vertrekpunt is altijd de hulpvraag van het kind, de jongere en/of de opvoeders. Dit is beschreven in het advies 'Kwaliteit en blijvend leren. Van praten naar doen.' Het is van belang dat de regionale kenniswerkplaatsen jeugd aansluiten op de beweging die met KBL is ingezet.

Relevante bredere ontwikkelingen

De VNG werkt samen met gemeenten, de zorgsector en de politiek, aan de beweging van zorg naar gezondheid die al volop is ingezet sinds 2022. Het [Integraal ZorgAkkoord \(IZA\)](#) en het [Gezond en Actief Leven Akkoord \(GALA\)](#) bevatten afspraken die een impuls geven aan het verbeteren van de gezondheid van alle inwoners. In het bijzonder is er aandacht voor het verbeteren van de situatie van mensen met gezondheidsachterstanden en mensen in een kwetsbare situatie. Zo zorgen we dat de zorg goed, toegankelijk en betaalbaar is voor mensen die dat echt nodig hebben. De VNG ondersteunt gemeenten met de implementatie en uitvoering van de afspraken.

2.2 Kennisontwikkelingen jeugdsector

Kennisontwikkelingsprogramma Wat werkt voor de jeugd

Begin 2019 gestart met de uitvoering van het kennisontwikkelingsprogramma [Wat werkt voor de jeugd \(2019-2025\)](#). De missie van het programma is het vergroten, toepassen en toepasbaar maken van kennis over wat werkt in de preventie, opvoed- en jeugdhulp voor kinderen en gezinnen. Specifiek gericht op het stimuleren van de psychosociale ontwikkeling van kinderen en gezinnen.

Met dit kennisontwikkelingsprogramma wil ZonMw meer weten over wat werkt in de hulp aan en ondersteuning voor jongeren en gezinnen. Met deze hulp bedoelt ZonMw zowel hulp aan gezinnen bij het opvoeden, hulp die is gericht op het voorkomen van problemen (preventie) en hulp aan kinderen en jongeren zelf. Zo hopen we de hulp en de manier waarop die hulp wordt aangeboden en georganiseerd op een positieve manier te beïnvloeden. Door het stimuleren van de toepassing en verspreiding van deze kennis wil ZonMw ervoor zorgen dat mensen in de jeugdsector (zowel jongeren, ouders als professionals en mensen bij de gemeente) deze inzichten echt kunnen toepassen in hun werk en in hun dagelijkse leven.

Kennisagenda Jeugd en route Jeugd

De [Kennisagenda Jeugd](#) (2018) is een uitwerking van de route Jeugd in ontwikkeling, opvoeding en onderwijs van de Nationale Wetenschapsagenda (NWA). De kennisagenda benoemt zeven domeinen

waar jeugdigen zich begeven en waar zich kennisvragen voordoen, die van belang zijn om antwoorden te vinden op de vragen hoe we ervoor kunnen zorgen dat jeugdigen gezond en gelukkig opgroeien. De kracht van de kennisagenda is het zoeken naar enerzijds het benoemen van al deze domeinen en het onderscheiden van domein-specifieke vraagstukken, en anderzijds het juist verbinden van deze domeinen om een integrale benadering te bevorderen. Het aankomende programma Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd (2025-2028) kan een verdere bijdrage leveren aan de kennisontwikkeling, zoals voorgesteld in deze Kennisagenda Jeugd.

[Lopende NWA lijnen en projecten](#) zoals “[Doen wat werkt in de jeugdzorg](#)” zijn gestart. Dit onderzoeksconsortium gaat met een belangrijk thema uit de hervormingsagenda jeugd aan de slag: het verbeteren van de kwaliteit van het leren op de werkvloer van jeugdprofessionals: hoe leer je, hoe zorgen we dat nieuwe kennis en vaardigheid écht beklijft en wordt toegepast? En ook relevante programma’s zoals [Big data en kansrijke start](#) en projecten zoals [Screen and Intervene](#) (SCIN) lopen ondertussen. Evenals het onderzoeksconsortium [GUTS: Growing Up Together in Society](#). Het cluster Jeugd van ZonMw is ofwel trekker ofwel begeleider van een groot deel van deze lijnen en projecten. Zodoende kan ZonMw ook zorgdragen voor de verbinding en uitwisseling met de RKJs.

Verbinding NJi en werkplaatsen

Het NJi heeft, in samenwerking met ZonMw, in het afgelopen programma van de werkplaatsen NJi ambassadeurs verbonden aan de werkplaatsen jeugd, om te zorgen dat kennis vanuit het NJi naar de werkplaatsen stroomt en andersom dat kennis van de werkplaatsen opgenomen wordt in de vele online beschikbare dossiers, publicaties en pagina’s van het NJi.

Verbetercyclus ‘Samen lerend doen wat werkt’

Met het programma Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd werd en wordt aangesloten bij de aanbevelingen uit het rapport ‘Samen lerend doen wat werkt’ van het Nederlands Jeugdinstituut. Het gedachtengoed ‘[Samen lerend doen wat werkt](#)’ (2017) is het resultaat van een denktank geïnitieerd door het NJi met daarin vertegenwoordigers van beroeps- en cliëntenorganisaties, instellingen, gemeenten en kennisinstituten. Met als belangrijk aandachtspunt de verbinding tussen al die werelden en een gezamenlijke ambitie gericht op het doorontwikkelen én benutten van kennis.

Uitgangspunt is kinderen en gezinnen in zorg en welzijn zo goed mogelijk te ondersteunen en om het beste resultaat te kunnen boeken. Bij het bieden van hulp wordt geput uit drie bronnen: ervaringen en wensen van jongeren en ouders, ervaringen uit de beroepspraktijk en kennis uit onderzoek.

Bij elk van deze bronnen wordt voortgebouwd op collectieve kennis die in de sector aanwezig is. Kennis maken, delen, gebruiken en reflecteren is daarbij onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Zo wordt continu gewerkt aan het verbeteren van het handelen en de kwaliteit van de geboden ondersteuning. Dat moet leiden tot het effectiever aanpakken van belangrijke maatschappelijke vraagstukken op het gebied van zorg voor en welzijn van kinderen, jongeren en gezinnen.³ De RKJs dragen bij aan deze collectieve kennis en continue verbeteringen, mede door kennis maken en delen en door het gebruik van bovenstaande 3 typen ervaringen en kennis te combineren.

Samen bereiken wat niemand alleen lukt

Met de publicatie [Samen bereiken wat niemand alleen lukt](#) (2022) wil het NJi laten zien wat het vraagt en wat het oplevert om samen te werken aan een kansrijk perspectief voor kinderen en jongeren. Juist als dat niet binnen de gangbare kaders lijkt te kunnen. De jeugdzorg is in Nederland zo georganiseerd dat het leven van jongeren en gezinnen er vaak onnodig complex door wordt of zelfs vastloopt.

Gezinsproblemen worden opgeknipt in handzame deelproblemen waarmee hulpverleners aan de slag gaan. Maar daarmee wordt de dagelijkse realiteit van het gezin uit het oog verloren. De jeugdhulpverlening is ingericht volgens het maakbaarheidsprincipe: het idee dat veelproblemen bij het opvoeden en opgroeien door het handelen van professionals opgelost kunnen worden. De werkelijkheid is helaas weerbarstiger. De kennisinfrastructuur van de RKJs kan verder bijdragen aan samen bereiken wat niemand alleen lukt.

2.3 Werkplaatsen Jeugd

ZonMw stimuleert sinds 2009 programmatisch diverse werkplaatsen Jeugd. In een werkplaats jeugd werken professionals uit de praktijk, beleid, onderzoek en opleidingen samen met ouders en jongeren.

³ Rapport Samen Lerend doen wat werkt. NJi, 2017.

Met elkaar pakken ze maatschappelijk (regionale) relevante vraagstukken op het gebied van jeugd op, wisselen ze kennis en ervaringen uit en werken ze aan oplossingen. De kracht van een werkplaats zit dan ook in het voortdurend en gelijkwaardig samenwerken, leren en verbeteren. Met als doel: bijdragen aan het gezond, veilig en kansrijk opgroeien van kinderen en jongeren. Verschillende thema's komen aan bod in de werkplaatsen. Door vragen binnen de thema's vanuit diverse perspectieven te bekijken en te doorgronden, ondersteunen de werkplaatsen de jeugdsector bij het vernieuwen en professionaliseren.

Academische Werkplaatsen Jeugd (2009 - 2017)

De academische werkplaatsen jeugd startten in 2010 met 6 werkplaatsen. Zij richtten zich met een academische, praktijkgerichte insteek op innovatie en betere zorg voor de jeugd. De projecten hebben bereikt dat de kennisinfrastructuur regionaal is versterkt door te investeren in samenwerking en gezamenlijk praktijkgericht onderzoek uit te voeren. Het in 2017 verschenen digitale magazine '[Met elkaar verbonden - De succesformule van de academische werkplaatsen jeugd](#)' zet de vele waardevolle en belangrijkste opbrengsten van het ZonMw-programma Academische Werkplaatsen Jeugd in de etalage. Of zoals de voorzitter van het programma het samenvatte: 'Er zijn hele boeiende samenwerkingsverbanden ontstaan. Organisaties zijn bereid gebleken hun zelfstandigheid in te ruilen voor iets collectiefs, een netwerkconstructie waarin je gezamenlijk verantwoordelijkheid draagt.'

Academische Werkplaatsen Transformatie Jeugd (2015 – 2020)

De werkplaatsen jeugd zetten hun ervaring voort in het AWTJ-programma, dat in 2015 van start ging. Het aantal breidde uit naar 13 werkplaatsen, die de opdracht kregen om gemeenten en praktijkorganisaties te ondersteunen bij de transformatie van de jeugdsector. En om jongeren en ouders beter en structureel te betrekken bij onderzoek – aansluitend bij de transformatiegedachte van eigen regie en participatie. De AWTJ's werkten de afgelopen jaren aan [ruim 50 \(onderzoeks\)projecten](#). Daarin hebben zij kennis opgedaan en opgeleverd die gemeenten en praktijkorganisaties ondersteunt bij de transformatie. De werkplaatsen hebben deze kennis daarnaast geïntegreerd in diverse opleidingen in het jeugdveld. De concrete kennisproducten van de werkplaatsen, zoals tools, methodieken en lesmateriaal, zijn gebundeld in het digitale magazine '[Samen bouwen aan betere jeugdhulp](#)'. Ook het proefschrift [Boemerangbeleid](#), de film en de VIMP die hieruit volgden, komen voort uit de werkplaatsen.

Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd (2020-2024)

De nadruk voor de jaren 2020-2024 ligt op het regionaal verbeteren van de zorg voor de jeugd. Momenteel werken 15 werkplaatsen aan regionale vraagstukken. En wisselen ze kennis uit over onder meer normaliseren, integraal werken en passende hulp. Met als doel: bijdragen aan het gezond, veilig en kansrijk opgroeien van alle kinderen en jongeren. Gelijkwaardig samenwerken, leren en verbeteren staat in de RKJs centraal. Elke werkplaats heeft verschillende projecten waarin gezamenlijk wordt gezocht naar oplossingen voor regionale maatschappelijke vraagstukken. De leefwereld en de ervaringen van kinderen, jongeren en ouders staan hierin centraal. Zodat de ondersteuning of versterking zoveel mogelijk in het gewone leven plaats vindt; thuis, op school en in de wijk. Concrete kennisproducten van de werkplaatsen zijn onder andere [gebruiksaanwijzingen](#), [infographics](#), [podcasts](#), [films](#) [rapporten](#) en [publicaties](#). ZonMw zet zich ervoor in dat de kennis voor alle gemeenten beschikbaar komt, door middel van een overkoepelende communicatielijn samen met de andere voor jeugd relevante ZonMw-programma's. Zie ook www.werkplaatsenjeugd.nl.

Concrete voorbeelden

- Met een groeiende vraag naar jeugdhulp benadrukken velen het belang van normaliseren en het verminderen van medicalisering. Maar wat betekent normaliseren in de praktijk en hoe kunnen we dit doen? De werkplaatsen [SAMEN](#) en [RKJ IJsselland](#) brachten voorbeelden, [podcasts](#) en een [film](#) in beeld.
- Samenwerken met het sociaal netwerk van gezinnen is belangrijk. Hoe maak je een goede start met die samenwerking? En wat kun je doen om het netwerk betrokken te houden tijdens de hulp? Om professionals én gezinnen hierbij te ondersteunen, ontwikkelden de [RKJ Friesland](#), [C4Youth](#) en partnerorganisaties* een [praatplaat](#).
- In het project '[Doen we de juiste dingen?](#)' van [ST-RAW](#) werd met behulp van CBS Microdata onderzocht wat het effect is van de inzet van wijkteams en resultaatgerichte inkoop op het jeugdhulpgebruik.

- In de [9 VIMP-projecten](#) staan uiteenlopende onderwerpen, activiteiten en doelgroepen centraal. Het VIMP-project van de Kenniswerkplaats Jeugd Friesland richt zich bijvoorbeeld op de verklarende analyse voor passende en samenhangende hulp. Specifiek ligt de focus hierbij op het toegankelijker maken van de verklarende analyse voor professionals, jongeren en ouders via concrete kennisproducten en hulpmiddelen. De werkplaats C4Youth zet met een experiment in op het verbeteren van de overdracht tussen het primair en voortgezet onderwijs, om schooluitval te voorkomen. En een project van de Academische Werkplaats Jeugd Inside-Out focust zich op de bredere inzet van ervaringswerkers bij de behandeling van chronisch suïcidale jongeren.

Figuur 1 toont een overzicht van de 15 gefinancierde kenniswerkplaatsen jeugd binnen het programma Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd (2020-2024).

Regionale kenniswerkplaatsen jeugd

Figuur 1: ZonMw-regionale kenniswerkplaatsen jeugd 2020-2024

- [C4Youth \(regio Groningen\)](#)
- [Flevi's Kenniswerkplaats Jeugd](#)
- [RKJ IJsselland 'Samen Normaliseren'](#)
- [AWJ Inside-Out \(Nijmegen & Centraal-Gelderland\)](#)
- [Jeugd en Gezin Centraal \(Utrecht regio\)](#)
- [KeTJAA \(Amsterdam-Amstelland\)](#)
- [Samen Doen&Leren \(regio Noord-Veluwe\)](#)
- [AWJ Noord-Brabant](#)
- [RKJ Noord-Holland](#)
- [Kenniswerkplaats Jeugd Friesland](#)
- [SAMEN \(regio Den Haag\)](#)
- [ST-RAW \(regio Rijnmond\)](#)
- [Trendbreuk \(Zuid-Limburg\)](#)
- [Kenniswerkplaats Jeugd Utrecht Stad](#)
- [AW Risicojeugd \(bovenregionaal\)](#)

2.4 Aandachtspunten voor het programma

Begin 2024 heeft ZonMw de coördinatoren van de huidige regionale kenniswerkplaatsen gesproken over hun ervaringen binnen het huidige programma en naar aanbevelingen gevraagd voor de inrichting van dit vervolgprogramma. Hieruit kwamen een aantal belangrijke aandachtspunten voor het programma Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd (2025-2028) naar voren:

Samenwerking en gezamenlijkheid

Uit deze gesprekken is naar voren gekomen dat goede samenwerking binnen en tussen de werkplaatsen de nodige investering vraagt. Er is sprake van diverse rollen en belangen die een spanningsveld op kunnen roepen. Gelijkwaardigheid wordt genoemd als belangrijke voorwaarde, evenals het dienen van een gezamenlijk belang, zowel in de regio als landelijk. De werkplaatsen zijn geholpen wanneer zij worden gefaciliteerd in de coördinatie. Naast een goede coördinatie bevordert het de samenwerking wanneer gemeenten, professionals, kennisinstellingen en (vertegenwoordigers van) jeugd en ouders een samenwerkingsstructuur ontwikkelen en samen een ambitie, plan en agenda ontwikkelen. Dit betekent het gezamenlijk verkennen van de regionale en landelijke maatschappelijke vraagstukken, het formuleren van de beoogde doelen en onderzoeksvragen en het opstellen van een bijbehorend plan van aanpak.

Relevante thema's

Tijdens de gesprekken werd opgemerkt dat er in toenemende mate behoefte is aan werken vanuit relevante thema's zoals normaliseren, meer kennis over professionalisering, samen leren, en het adresseren van vraagstukken vanuit de gemeenten. Evenals het belang om bestaande kennis ook uit het AWTJ programma en het huidige RKJ programma te gebruiken en toe te passen. En daarin de conclusies en aanbevelingen vanuit het proefschrift van Sharon Stellaard, met de titel Boemerangbeleid, mee te nemen.

Bundelen en benutten van kennis

Ook is er meer behoefte aan het bundelen en verspreiden van kennis. Met de aantekening dat bij regionaal ontwikkelde kennis vaak nog een vertaalslag nodig is voordat deze ook elders toepasbaar is. Daarnaast is opgemerkt dat er al veel landelijke kennis beschikbaar is, welke beter benut zou

kunnen worden. Naast de werkplaatsen dienen KBL en de landelijke kenniscentra hier ook een rol in te spelen.

3 Doelstellingen van het programma

In dit hoofdstuk lichten we de missie (3.1) en inhoudelijke doelen van het programma toe (3.2). Specifiek gaat het hoofdstuk in op de inhoudelijke projecten en infrastructuur van de regionale kenniswerkplaatsen jeugd (3.3), communicatie en implementatie (3.4) en de verbinding tussen regionale en landelijke kennispartners en initiatieven (3.5).

3.1 Missie

De missie van het programma is het versterken van de lerende kennisinfrastructuur om bij te dragen aan de 2 hoofddoelstellingen van de hervormingsagenda jeugd: het verbeteren van de zorg voor jeugdigen en het stelsel financieel meer houdbaar te krijgen. Dit door middel van regionale kenniswerkplaatsen jeugd, waarin praktijk, beleid, onderzoek, opleidingen en ouders en jongeren samen leren en werken aan (regionale) maatschappelijke vraagstukken.

3.2 Doelen

Met het programma verwacht ZonMw de volgende doelen te bereiken:

- De werkplaatsen dragen, vanuit hun rol in de kennisinfrastructuur, bij aan de doelstellingen van de hervormingsagenda jeugd en bieden een infrastructuur waar kennisvragen op kunnen worden gepakt en zetten zich in voor implementatie van al bekende en nieuwe kennis, ook over effectieve kernelementen van interventies. Specifiek vanuit de brede thema's die uit de hervormingsagenda jeugd naar voren komen zowel de beweging naar de voorkant (onder andere normaliseren, inzet van hulp vanuit andere domeinen en het versterken van de pedagogische basis) als het verbeteren van de jeugdhulp voor de meest kwetsbare jeugdigen.
- De infrastructuur die is/wordt gecreëerd met de RKJs is een belangrijk element als het gaat om het gezamenlijk kunnen leren en verbeteren in het jeugdstelsel. Dit sluit aan bij de afspraak in de Hervormingsagenda met betrekking tot de duurzame structuur voor Kwaliteit en Blijvend Leren. Deze aansluiting gaat beide kanten op: RKJs hebben een signalerende en agenderende rol richting KBL en daarnaast is het nodig dat het onderzoek in de RKJs aansluiting heeft met de onderwerpen op de leeragenda van KBL.
- De doorontwikkeling en bestendiging van duurzame (regionale) samenwerkingsverbanden in de jeugdsector met partners uit beleid, praktijk, opleidingen, onderzoek en ouders en jongeren. Gezamenlijk leren en verbeteren staat centraal. De samenwerking bevordert een constante interactie tussen deze partijen en biedt een structuur waarbinnen een leerproces kan plaatsvinden.
- Het programma streeft het integraal werken vanuit de leefwereld van kinderen, jongeren en ouders na en de verbindingen tussen de verschillende domeinen worden gestimuleerd. Hierin is samenwerking tussen regionale kenniswerkplaatsen jeugd van belang. En ook samenwerking met andere bestaande regionale kennisnetwerken is van belang: Samenwerking tussen deze netwerken kan leiden tot een efficiëntere benutting van kennis en expertise op het gebied van jeugdzorg en het sociaal domein.
- De werkplaatsen zetten zich in voor brede implementatie van de (eerder) opgedane kennis over effectieve elementen (wat werkt voor wie, wanneer en waarom) met daarbij ook focus op de continuïteit van huidige kansrijke projecten.
- De samenwerking tussen de werkplaatsen en de andere netwerkactiviteiten levert bruikbare kennis op die in gebruik wordt genomen met gerichte verspreidings- en implementatieactiviteiten.
- De opgedane kennis wordt met ondersteuning van ZonMw, NJi en KBL breder gedeeld en toegepast. Generieke elementen van deze kennis wordt overdraagbaar gemaakt voor andere regio's.

Uitgangspunt is dat regionale kenniswerkplaatsen jeugd impact in de dagelijkse praktijk realiseren voor kinderen, jongeren en ouders. Om dit te bereiken zal ZonMw sturen op samenwerking en

gezamenlijk leren, concrete producten, verspreidings- en implementatieactiviteiten én financiële investeringen met andere partijen.

3.3 Werkplaatsen Jeugd: kennisinfrastructuur

Regionale kenniswerkplaatsen jeugd vormen gezamenlijk een netwerk. De 15 RKJs zijn verspreid over heel Nederland. Naast regionale vraagstukken werken de werkplaatsen gezamenlijk op thema's die bijdragen aan de beweging die met de Hervormingsagenda Jeugd is ingezet. Bij de start van dit programma wordt gezamenlijk met de betrokken werkplaatsen bekeken hoe deze werkplaatsen zich gaan verenigen, bijvoorbeeld in de Associatie van Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd of dat een ander vorm passender is, ook afhankelijk van de ontwikkelingen bij KBL. Om voor honorering van een subsidieaanvraag in aanmerking te komen moet een RKJ in de subsidieaanvraag aantonen dat zij aan de in de subsidieoproep gestelde kwaliteits- en relevantiecriteria voldoen. Deze worden opgesteld op basis van de genoemde kaders en kenmerken in dit programmavoorstel.

Kennisontwikkeling in een werkplaats heeft een aantal kenmerken. In de eerste plaats vindt kennisontwikkeling plaats in een lerende omgeving. Hiermee wordt bedoeld een omgeving waarin ruimte is om te verbeteren, te vernieuwen en te veranderen. Deze ruimte leidt tot kennisontwikkeling, uitproberen, evalueren en bijstellen van inzichten. Het leidt ook tot professionalisering en verandering omdat het betrokkenen uitdaagt om te reflecteren en om nieuwe vaardigheden aan te leren. Het tweede kenmerk is dat partners gezamenlijk de vraagstukken waar zij antwoorden voor zoeken benoemen en ook gezamenlijk het onderzoeksproces vormgeven waarbinnen de vraagstukken beantwoord worden. Het derde kenmerk is dat kennisontwikkeling moet leiden tot praktisch toepasbare producten zoals adviezen, interventies, methodieken en handleidingen. Tenslotte zorgt een werkplaats er ook voor dat de kennis wetenschappelijk verantwoord is en vertaald kan worden naar andere regio's. Dit laatste vraagt van de kennisinstellingen om generieke elementen uit de regionaal ontwikkelde kennis te destilleren, te duiden en te verspreiden. Het vraagt ook om kennis over de randvoorwaarden om tot implementatie in een andere regio over te kunnen gaan.

De werkplaatsen bieden een infrastructuur waar kennisvragen op kunnen worden gepakt en zetten zich in voor implementatie van al bekende en nieuwe kennis, ook over effectieve kernelementen van interventies. De werkplaatsen zetten zich in voor brede implementatie van de (eerder) opgedane kennis over effectieve elementen (wat werkt voor wie, wanneer en waarom) met daarbij ook focus op de continuïteit van huidige kansrijke projecten.

Participatie en diversiteit

Om vooruitgang te boeken in de jeugdsector en om aan te sluiten bij de praktijk, betreft een werkplaats zoveel mogelijk *alle* belanghebbenden. Naast degenen die zich beroepsmatig met de jeugd bezighouden, betreft een werkplaats ook jongeren en ouders, die beschikken over ervaringsdeskundigheid. Verbeteringen in de jeugdsector beginnen bij het luisteren naar de verhalen van de jongeren en ouders zelf, en door de dialoog met elkaar aan te gaan. Actieve en betekenisvolle participatie van ouders en jongeren bij de werkplaatsen is noodzakelijk en evident om kwaliteit van de jeugdsector vanuit hun perspectief, dagelijkse context en leefwereld te onderbouwen en bevorderen. Derhalve geldt als voorwaarde dat ouders en jongeren een actieve rol hebben in het samenwerkingsverband, en zowel bij het uitwerken van het plan van aanpak als bij de uitvoering betrokken zijn. Deze betrokkenheid heeft een structureel karakter en doet recht aan ieders kennis en kunde.

De werkplaatsen dienen een bijdrage te leveren aan een inclusieve samenleving. In een inclusieve samenleving kan iedereen op een gelijkwaardige manier deelnemen aan de maatschappij, ongeacht culturele achtergrond, religie, geslacht, leeftijd, sociaaleconomische status of beperkingen. In de praktijk blijkt hier nog onvoldoende sprake van. De grote diversiteit aan achtergronden en kenmerken van kinderen en jongeren gaat nog te vaak samen met ongelijkheid in uitgangsposities, kansen en effectiviteit van preventie en interventies. Sommige groepen lopen hierbij een groter risico of krijgen minder kansen om hun potentieel te benutten, zoals jeugdigen die opgroeien in armoede, lhbtqia+-jeugdigen, jeugdigen met een (licht) verstandelijke beperking, jeugdigen met een migratieachtergrond en vluchtelingenkinderen. De vraag is hoe deze groepen op een volwaardige manier kunnen deelnemen aan de samenleving en zich optimaal kunnen ontwikkelen⁴. De leefwereld

⁴ Kennisagenda Jeugd, NRO, 2018

van nieuwkomers en ouders en kinderen met een migratieachtergrond vraagt bijvoorbeeld om doorontwikkeling van interventies en aanpakken, en het versterken van competenties van professionals gericht op het overbruggen van culturele verschillen.

Een regionale kenniswerkplaats jeugd geeft daarom inzicht in de diversiteit binnen kinderen, jeugdigen en gezinnen in hun regio, hoe zij rekening houdt met deze verschillen en onderbouwt hoe zij bijdraagt aan goede ondersteuning aan álle kinderen, en het bereiken van doelgroepen die de hulp en ondersteuning het hardst nodig hebben.

ZonMw zal in haar oproep duidelijke kaders stellen om voldoende aandacht voor participatie en diversiteit binnen de werkplaatsen te waarborgen, en zal tegelijkertijd de werkplaatsen faciliteren en handvatten bieden hoe dit goed vorm te geven. Zichtbaar zal moeten worden gemaakt hoe bestaande kennis wordt benut om ervoor te zorgen dat álle kinderen profiteren van de kennis. Ook de kinderen en gezinnen die minder goed bereikt worden met onderzoek, hulp en ondersteuning.

Kennisinfrastructuur

De regionale kennisinfrastructuur heeft als basis een duurzaam samenwerkingsverband bestaande uit relevante partners uit de jeugdsector en waarbinnen vastgelegde afspraken over het creëren van een lerende omgeving en de ontwikkeling en toepassing van kennis gelden. Dit samenwerkingsverband beslaat minimaal één of meerdere van [de 42 jeugdregio's](#) en bestaat uit een aantal praktijkorganisaties, gemeenten, een universiteit, hogeschool, en ouders en jongeren. Het samenwerkingsverband investeert, rekening houdend met de verschillende werkculturen, in een doelmatige samenwerking en in interactie op diverse niveaus (van strategisch tot uitvoerend). Deelname aan de werkplaats vraagt van iedere partij een investering en levert alle partijen opbrengsten. Alle deelnemende partijen hebben een eigen rol, taken en verantwoordelijkheden in de werkplaats. Partners die deelnemen zetten structureel in op de werkplaats, dragen volgens afspraak bij aan projecten en zorgen ervoor dat binnen hun organisatie ruimte vrij gemaakt kan worden om in te spelen op actuele vraagstukken. Binnen het samenwerkingsverband is expliciet aandacht voor de mogelijkheden van en randvoorwaarden voor alle partners om constructief en duurzaam mee te kunnen doen.

Grotere landelijke dekking

Binnen het programma regionale kenniswerkplaatsen jeugd (2024-2024) zijn 15 RKJs gefinancierd vanuit ZonMw. Deze werkplaatsen kunnen opnieuw een aanvraag doen voor financiering. We zien dat in een aantal regio's geen regionale werkplaats jeugd actief is danwel gefinancierd wordt uit ZonMw middelen, terwijl VWS en ZonMw wel streven naar een (meer) landelijk dekkend netwerk van regionale kenniswerkplaatsen jeugd. Dat kan gerealiseerd worden door nieuwe RKJs te financieren of door in te zetten op grotere regionale netwerken met een bredere dekking. Voorwaarde voor het financieren van nieuwe werkplaatsen is dat er al een basis bestaat in de samenwerking tussen praktijk, beleid, onderzoek, opleidingen en jongeren en ouders.

ZonMw stuurt bovendien aan op samenwerking met andere (boven)regionale kennisnetwerken, in het bijzonder met netwerken in het sociaal domein. Door gezamenlijk met (netwerken binnen) het sociale domein projecten vorm te geven rond concrete vraagstukken, ontstaan er mogelijkheden kennis uit te wisselen, partners te verbinden en om de samenhang in zorg en ondersteuning domeinoverstijgend vorm te geven.

Landelijke kennisinfrastructuur

De landelijk kennisinfrastructuur wordt door de coördinatoren, landelijke kennisinstellingen en ZonMw gevormd. Om te zorgen dat er een netwerk gevormd wordt, zal minstens 10% van de begrote tijd en budget aan gezamenlijke activiteiten en projecten besteed worden. Aan het begin van het programma zullen de RKJs hun oor te luister leggen in hun regio (en eventueel in gezamenlijkheid bij de 42 jeugdregio's) om op te halen wat daar speelt. Waarbij er aandacht is in het proces voor 'hoe draag je over naar andere gemeenten en regio's'. Dit in afstemming met de VNG, KBL, NJi en ZonMw.

Samenwerking met andere bestaande regionale kennisnetwerken

Het stimuleren van synergie tussen de regionale kenniswerkplaatsen jeugd en andere (boven)regionale kennisnetwerken, zoals de werkplaatsen sociaal domein, krijgt in dit programma ook aandacht. Kansen van jongeren en gezinnen benutten en problemen integraal aanpakken vraagt om verbinding met het sociale domein. Vertrekpunt is de leefwereld van kinderen, jongeren en gezinnen,

en het bieden van passende zorg dichtbij met als doel versterking van het gewone leven. Dit vraagt om verbinding van jeugd- en opvoedhulp met andere domeinen zoals kinderopvang, scholen, lokale teams, geboortezorg, jeugdgezondheidszorg, werk en inkomen, justitie en huisartsen.

Inhoudelijke projecten

De doelstellingen van de hervormingsagenda jeugd zijn leidend voor de inhoudelijke projecten van de werkplaatsen (voor dat deel dat gefinancierd wordt door ZonMw). Vanuit het programma worden richtinggevende eisen gesteld aan het proces van selectie van de vraagstukken, om de betrokkenheid en inbreng van alle partijen en bijbehorende perspectieven te garanderen.

De inhoudelijke projecten hebben een dynamisch karakter die het lerende karakter van de werkplaatsen ondersteunt. Er vindt kennisdeling, benutting, ontwikkeling, evaluatie en borging plaats. De projecten zijn ingebed in een lerende omgeving waarin ruimte is voor verandering en verbetering. Het vraagt van de betrokkenen openstaan voor verandering, bijleren daar waar nodig en kritisch reflecteren op eigen handelen. Deze projecten zullen aldus niet alleen leiden tot kennisontwikkeling, maar ook tot veranderingen in de praktijk en het vergroten van de professionaliteit en vaardigheden van betrokkenen. Uit de plannen van de werkplaatsen dient duidelijk te worden hoe deze lerende omgeving wordt gecreëerd, hoe gekomen wordt van vraagstuk tot het realiseren van de doelstelling, werkbare factoren bij deze stappen die leiden tot het doel en wie welke rol daarin speelt.

Bestaande kennis en brede implementatie

Niet voor ieder regionaal vraagstuk is nieuwe kennis nodig. Soms is er (landelijk) al veel bekend over een effectieve aanpak van een vraagstuk. In deze situatie is het meer geëigend om bestaande kennis te vertalen en toe te passen binnen de eigen regio en context, dan om nieuwe kennis te ontwikkelen. Oftewel aandacht voor brede implementatie van de opgedane kennis met daarbij ook focus op de continuïteit van huidige effectieve projecten. Ook deze implementatieprojecten passen goed binnen de opdracht van de regionale kenniswerkplaatsen jeugd. Evenals de-implementatieprojecten, niet meer doen wat niet werkt, passen hier goed bij. Daar waar aantoonbaar onvoldoende kennis beschikbaar is om een vraagstuk effectief aan te pakken, is nieuw onderzoek en kennisontwikkeling op zijn plaats.

3.4 Communicatie en implementatie

Eén van de kernactiviteiten van ZonMw is het versterken van impact in termen van kennisbenutting. Om impact te stimuleren, monitoren en te evalueren, zet ZonMw in op factoren die impact op langere termijn bevorderen, de zogenaamde productieve interacties. Bij productieve interacties gaat het om de volgende factoren/indicatoren:

- o Samenwerking met relevante stakeholders
- o Cofinanciering
- o Het opleveren van bruikbare kennisproducten
- o Gerichte communicatie- en implementatieactiviteiten

Het programma Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd (2025-2028) levert een kennisinfrastructuur op waarbij bruikbare kennisproducten gemaakt worden die bijdragen aan de doelstellingen van de hervormingsagenda jeugd. Door de manier van samen leren, mensen verbinden en inzichten delen binnen de werkplaats, wordt draagvlak gecreëerd om verandering in gang te zetten. Hierdoor wordt de ontwikkelde kennis als meer 'vanzelfsprekend' benut door deelnemende partijen. Door bruikbare kennisproducten op te leveren en door gerichte communicatie- en implementatieactiviteiten uit te voeren, kan de benutting van de kennis, en daarmee de impact van de werkplaatsen binnen én buiten de eigen regio worden vergroot.

Regionale kenniswerkplaatsen jeugd

De werkplaatsen stellen zelf een plan op voor communicatie en implementatie van hun producten en resultaten. Minimaal 20% van het budget van een werkplaats is gereserveerd voor implementatie en communicatie van resultaten. Het communicatie- en implementatieplan van een werkplaats ondersteunt en bevordert de invoering, het gebruik en de borging van resultaten door praktijk, beleid en opleidingen.

De coördinatoren en projectleiders van de kenniswerkplaatsen jeugd hebben een spilfunctie in de uitwisseling van kennis en ervaring tussen werkplaatsen en daarbuiten. ZonMw stimuleert deze

verbinding en uitwisseling, onder andere door het organiseren van gezamenlijke bijeenkomsten, site-visits en door het aanbieden van een leergang die de coördinatoren ondersteunt bij de uitvoering van hun taak. De coördinatoren en projectleiders werken actief mee aan het verspreiden van kennis en het overdragen van kennis aan andere werkplaatsen en regio's.

Communicatielijn jeugd

ZonMw zet de landelijke communicatielijn voort, waarmee zij de werkplaatsen profileert, verspreiding van kennisproducten naar andere regio's ondersteunt (inspireren door middel van on- en offline kennisoverdracht en ontmoetingen), de onderlinge verbinding en uitwisseling tussen de werkplaatsen stimuleert en de verbinding met de landelijke kennisnetwerken faciliteert. Deze verspreiding gaat in samenspraak met andere voor jeugd relevante programma's binnen ZonMw, het NJi en KBL.

De communicatielijn dient een bijdrage te leveren aan het expliciet maken van de kennis die aanwezig is en ontwikkeld wordt binnen de werkplaatsen. Door dit gestructureerd en planmatig te doen kunnen meer partijen profiteren van de kennis en komt meer verbinding tot stand. Door eenheid aan te brengen tussen de verschillende werkplaatsen worden de werkplaatsen beter gepositioneerd. Dit kan bijvoorbeeld door gezamenlijkheid in communicatie uitingen en door gezamenlijke, thematische workshops, lezingen of stands bij congressen en bijeenkomsten. Producten waarin kennis uit verschillende werkplaatsen wordt gebundeld rondom bepaalde thema's, bevatten meer en breder gedragen kennis. ZonMw zal gezamenlijke producten stimuleren en gezamenlijkheid in communicatie uitingen faciliteren.

3.5 Verbinding en versterking

Voor de uitvoering van het programma wordt nauw samengewerkt met de verschillende kenniscentra, onderzoeks- en onderwijsinstellingen, gemeenten, branches en andere relevante partijen en initiatieven in de jeugdsector (zoals rond professionalisering) en diverse jongerenorganisaties.

Regionaal en landelijk

ZonMw stimuleert verbinding en uitwisseling van kennis tussen de werkplaatsen jeugd (interregionaal) en met andere werkplaatsen en met landelijke kennisinstituten en netwerken zoals met Kwaliteit en Blijvend leren, het Nederlands Jeugdinstituut, Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ), Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie (KJP), Landelijk Kenniscentrum LVB, het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd (OZJ) regioadviseurs vanuit het samenwerkingsplatform Sociaal Domein en Movisie, alsook met VWS en de VNG.

De partijen in de regionale kenniswerkplaatsen jeugd expliciteren en delen hun eigen kennis, gebruiken elders verworven kennis en ontwikkelen nieuwe kennis om lokale vraagstukken aan te pakken. Het RKJ netwerk is goed ingebed in de regionale netwerken en draagt bij aan de verbinding tussen de landelijke en regionale kennis, door verzameling, verrijking en verspreiding ervan.

Vanuit het programma wordt contact met deze landelijke partijen en programma's vanaf de aanvraagfase bevorderd. Om zo kennis die zij hebben van het jeugdveld en belangen die zij overzien te benutten voor de werkplaats. En zij via hun gebruikelijke kanalen de gegenereerde kennis beschikbaar kunnen stellen. Tevens stimuleert ZonMw dat opleidingen op het gebied van jeugd kennis kunnen nemen van de ontwikkelde kennis(producten). Om hiermee oog te houden voor de landelijke inbedding van kennis in opleidingen.

Binnen ZonMw

Binnen ZonMw wordt verbinding gemaakt met de lopende en recent afgeronde programma's binnen het cluster Jeugd van ZonMw. Dit zijn bijvoorbeeld Wat werkt voor de Jeugd, Geweld hoort nergens thuis, Richtlijnen Jeugdgezondheidszorg, Longitudinale effectmonitor JeugdzorgPlus en het Actieprogramma Maatschappelijke Diensttijd. Ook wordt nauw samengewerkt met de ZonMw clusters Preventie (o.a. Programma Zwangerschap en Geboorte, en het programma i.o. Onbedoelde Zwangerschap en Kwetsbaar (jong) Ouderschap, Suïcideprogramma Preventieprogramma), Sport- en Bewegen, Doelmatigheid en GGZ en met het programma Evaluatie Regelgeving.

4 Management en organisatie

In dit hoofdstuk wordt de subsidieprocedure (4.1) en de voortgangsbewaking van de gehonoreerde regionale kenniswerkplaatsen jeugd (4.2) uiteengezet. Ook wordt informatie gegeven over de programmacommissie (4.3) en de afstemming tussen ZonMw en VWS (4.4). Tot slot volgt het financiële overzicht van het programma (4.5).

4.1 Subsidieprocedure

Voor dit programma maakt ZonMw zoveel mogelijk gebruik van de standaardprocedures van ZonMw voor het indienen en beoordelen van subsidieaanvragen. De procedures zijn te downloaden op de website van ZonMw. Daarnaast worden voorwaarden benoemd in de subsidieoproep. De tekst van de oproep is leidend bij de beoordeling van de aanvragen.

Voor de subsidieoproep is een totaalbudget van €6.000.000,- beschikbaar voor maximaal 15 regionale kenniswerkplaatsen jeugd in de vorm van 1) eventueel een startsubsidie en 2) financiering van de coördinatie en 3) eventueel inhoudelijke projecten.

De oproep wordt in Q3 of Q4 2024 opengesteld en werkt met *een startsubsidie*. Dit houdt in dat aanvragers een beknopte subsidieaanvraag indienen, en bij goedkeuring een startsubsidie krijgen om deze binnen een paar maanden uit te werken in een uitgebreid plan van aanpak (uitgewerkte subsidieaanvraag) voor een periode van 4 jaar. Voor de startsubsidie is in totaal €200.000,- beschikbaar (maximaal €10.000,- per aanvraag).

Een bedrag van in totaal € 6.000.000,- is beschikbaar voor coördinatie (maximaal €400.000,- per aanvraag voor een periode van maximaal 4 jaar). Indien er budget van deze € 6.000.000 resteert dan wordt maximaal een bedrag van in totaal € 1.500.000,- beschikbaar voor inhoudelijke projecten voor de duur van maximaal 4 jaar (maximaal €100.000,- per aanvraag).

Cofinanciering van partners is een vereiste. De partijen van de regionale kenniswerkplaats jeugd investeren in de werkplaats met eigen middelen van de samenwerkingspartners en waar mogelijk cofinanciering van andere opdrachtgevers, fondsen of subsidieverstrekkers. Bedoeling is dat een regionale kenniswerkplaats jeugd in staat is zelf deze samenwerkingsstructuur duurzaam voort te zetten.

In dit programma is voorzien in een budget voor de werkzaamheden van een kernteam en coördinator. Een coördinator is de spin in het web met een bewezen waarde; diegene zorgt ervoor dat alle partijen goed blijven aangehaakt, creëert draagvlak, houdt het overzicht, bevordert de voortgang van en samenhang tussen de projecten, draagt zorg voor de communicatie en heeft kennis van implementatieprocessen. Eventueel resterend budget kan ingezet worden voor inhoudelijke projecten (maximaal 25 % van het aan te vragen budget).

4.2 Voortgangsbewaking

De productieve interacties (zie 3.4) vormen bij het programma Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd de lijn waarlangs gemonitord, bijgestuurd en geëvalueerd wordt op impact.

De voortgang en resultaten van de gehonoreerde regionale kenniswerkplaatsen jeugd, inclusief de eventueel daarbij behorende projecten worden gevolgd met behulp van een voortgangsverslag, specifiek toegespitst op de werkwijze en doelstellingen van een werkplaats. Er zal nadrukkelijk aandacht zijn voor implementatie en evaluatie van opbrengsten uit het eerdere ZonMw-programma Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd. Tevens vinden coördinatoren- en projectleidersbijeenkomsten plaats. Het is een optie om startgesprekken te organiseren danwel een startbijeenkomst, en gedurende de uitvoering van het programma site visits bij individuele werkplaatsen danwel gezamenlijke 'site visits' waar meerdere werkplaatsen per keer centraal staan. Waarbij de programmacommissie, andere werkplaatsen en partners kunnen aansluiten. Het doel van de site-visits is dat de programmacommissie zich een beeld vormt over de structuur en het functioneren van de werkplaats en daar waar nodig de werkplaats van adviezen kan voorzien. De ervaringen die gaandeweg het programma worden opgedaan, worden benut voor de verdere verbetering van het

programma. Deze momenten en ruimte leiden tot reflecteren, evalueren en bijstellen van inzichten. ZonMw communiceert de bevindingen over de voortgang aan de coördinatoren van de werkplaats, al dan niet in combinatie met aanbevelingen tot aanpassing(en).

Door duidelijk evaluatiemomenten in te bouwen en de mogelijkheid om hier op bij te stellen, bouwen we ruimte in het programma voor bijsturing op de ontwikkelingen in het veld en actualiteiten. Aan het einde van het programma en als het grootste deel van de projecten afgerond is, vindt een eindevaluatie plaats. Deze geeft dan ook voldoende input om een eventueel vervolgprogramma te ontwikkelen.

4.3 Programmacommissie

Overeenkomstig het bestuursreglement ZON, NWO-MW en ZonMw en de ZonMw-procedures wordt een programmacommissie ingesteld om inhoudelijk sturing te geven aan het programma. De commissie wordt tevens verantwoordelijk voor het lopende programma Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd (2020-2024). De programmacommissie wordt samengesteld uit onder meer deskundigen vanuit praktijk, gemeentelijk beleid, (praktijk)onderzoek en opleidingen in het jeugdstelsel, en een vertegenwoordiging van ouders en jongeren. De commissieleden nemen deel op persoonlijke titel. De commissie heeft verbinding met het ZonMw-programma Wat werkt voor de Jeugd.

Een vertegenwoordiger van het ministerie van VWS, de VNG, het NJi en KBL neemt als waarnemer in de commissie plaats. Bij de samenstelling van de programmacommissie wordt de code belangenverstrengeling van ZonMw toegepast. Afhankelijk van de voor nieuwe thema's benodigde expertise kan de programmacommissie in de komende jaren van samenstelling veranderen.

De taken van de programmacommissie houden in:

- Het ten uitvoer brengen van het programma volgens het goedgekeurde programmavoorstel. Hierbij dienen de doelstellingen van het programma, de eenheid en de samenhang binnen het programma te worden bewaakt.
- Het uitzetten van oproepen voor het indienen van aanvragen die kunnen bijdragen aan de doelstellingen van het programma.
- Het beoordelen van de aanvragen op verschillende criteria conform de doelstellingen van het programma.
- Het prioriteren van de aanvragen en ter honorering voorleggen aan het ZonMw-bestuur.
- Het signaleren van ontwikkelingen die van belang zijn voor het programma, en waar nodig advies uitbrengen naar het ZonMw-bestuur.
- Het bewaken van de voortgang en evaluatie van de gehonoreerde werkplaatsen op grond van voortgangsrapportages, een site-visit en het eindverslag.

4.4 Afstemming ZonMw-VWS

ZonMw houdt de opdrachtgever op de hoogte van de voortgang van het programma via voortgangsrapportages, het jaarplan en het jaarverslag. Daarin wordt primair aangegeven hoe de programma-activiteiten hebben bijgedragen aan de programmadoelen. Deze rapportages geven de opdrachtgever relevante informatie om het programma zo nodig tussentijds bij te sturen. Een waarnemer van het ministerie wordt bilateraal geïnformeerd en uitgenodigd voor commissievergaderingen. Daarnaast is er ook tripartite overleg met KBL, VWS en ZonMw. Het programma wordt afgesloten met een eindevaluatie.

5 Begroting en planning

Programmaonderdelen		Budget
	Startsubsidie	200.000,-
Regionale kenniswerkplaatsen jeugd	Coördinatie en projecten	€ 6.000.000,-
Communicatie & implementatie		€ 300.000,-
Programmakosten (exclusief personele kosten ZonMw)		€ 101.000,-
Totaal		€ 6.601.000,-

Een gedetailleerde begroting met verplichtingen, liquiditeiten en bevoorschotting is beschikbaar voor de opdrachtgever.

CONCEPT